

Nr 95

Av herr Nilsson i Gävle m. fl., om sänkning av riksbankens diskonto.

När diskontohöjningen genomfördes i januari månad 1960, utalades den meningen att en räntehöjning skulle verka investeringsreglerande i så måtto, att den bl. a. skulle bidra till att minska investeringslusten i en enligt riksbankschefens mening överhettad samhällsekonomi.

En diskontohöjning med en halv procent kan icke och har icke kunnat spela denna roll i nuvarande konjunkturläge. Förhoppningarna och tron på goda vinstmarginaler har varit starkare än den återhållsamhet som en halv procent diskontohöjning kunde antas framskapa. En överdriven tro på räntevapnet som investeringsreglerande faktor har av det senaste årets utveckling på kreditmarknaden bekräftats vara en teoretisk spekulatio n som inte har med verkligheten att skaffa.

En räntehöjning drabbar icke heller de stora företagen på samma fördyrande sätt som det drabbar småföretagare, småjordbrukare och bostadskonsumenter. Flera exempel på att så är fallet kan anföras. Sålunda har utvecklingen gått dithän att industrikapitalet och bankkapitalet alltmera sammanflätats i ett finanskapital. Även om företagen rent administrativt är åtskilda återfinnes alltför ofta samma ägare såväl i storföretagen som i affärsbankerna och vissa kreditinstitut. Detta förhållande minskar ränteökningarnas fördyrande inverkan för de flesta storföretagen. Dessa är också i många fall självfinansierande och behöver icke gå ut på lånemarknaden i samma omfattning som småföretagarna. En ytterligare prioriterad ställning erhåller framför allt storföretagen sedan ATP genomförts. Dessa kan som bekant återlåna arbetsgivaravgifterna till 50 % från vissa kreditinrättningar. Dessa kreditinrättningar kan därefter i sin tur återlåna hela beloppet i fondstyrelserna, detta därtill mot en ränta som endast med en halv procent överstiger i marknaden gällande inlåningsränta. Sammanflätningen av bank- och industrikapital verkar ånyo med logisk genomslagskraft och får som resultat att storföretagen och bankerna vid krediternas slutomlopp faktiskt erhållit dessa för en genomsnittligt lägre ränta än den som officiellt gäller på lånemarknaden. En räntehöjning drabbar genom dessa förhållanden mycket orättvist. Förutom att den driver upp det allmänna kostnadsläget, som hårdast drabbar barnfamiljer och de mindre inkomsttagarna, drabbar den på samma orättvisa sätt alla mindre låntagare. En räntehöjning på bankmedel innebär vidare en omfördelning av inkomsterna till för-

mån för kapitalinkomster och till nackdel för arbetsinkomster. Ett högt ränteläge riktar därför sin spets mot de ekonomiskt svagaste i samhället och blir till sina verkningar en politik för de rika, för storfinanserna och för alla dem som kan tillgodogöra sig ränteinkomster.

En grupp i samhället som drabbas mycket hårt av ett högt ränteläge är landets samtliga hyresgäster, bostadsrättsinnehavare och egnahemsägare. Sålunda har finansminister Sträng under en ekonomisk debatt framhållit att en procent ränteökning under vissa förhållanden är lika med 12—14 procent hyreshöjning. Professor Alf Johansson har likaledes låtit göra gällande att 10 procent minskning av byggnadskostnaderna uppväges och överväges till sina verkningar av en halv procent räntesänkning. En procent räntehöjning kan även från samma håll liknas vid att en tvårumslägenhet kommer att kosta lika mycket som en trerummare. Med andra ord: bostadskonsummenterna fräntages ett rum.

Den kommunistiska riksdagsgruppen har upprepade gånger motionsledes och i slutet av år 1960 i brev till riksbanksfullmäktige hemställt om räntesänkning. Vid riksdagens behandling av dessa framställningar har framhållits, att riksdagen icke är forum för beslut i denna fråga. Gruppens brev till riksbanksfullmäktige med ett upprepande av sitt krav om räntesänkning har enligt Stockholms-Tidningen för den 20 januari behandlats av riksbanksfullmäktige, »som utan att yttra ett ord i sakfrågan» enhälligt avslagit framställningen.

Den kommunistiska riksdagsgruppen kan för sin del icke godkänna det argumentet att riksdagen skall stå utanför möjligheterna att påverka eller inverka på vårt lands ränteläge. Dyligt förhållande är helt enkelt orimligt. Det måste även uppfattas som en utmaning mot vårt lands alla småföretagare när en framställning om räntesänkning till riksbanksfullmäktige kan avslås utan ett ord av saklig debatt, utan den minsta form av motivering.

Vi finner denna form för behandling av ett viktigt ärende som ett slag i ansiktet inte bara gentemot 200 000 kommunistiska väljare, utan också mot hyresgäströrelsen som konsekvent fasthåller sina krav på räntesänkning.

Med stöd av ovanstående finner vi det på nytt nödvändigt att hemställa,
att riksdagen i skrivelse till riksbanksfullmäktige föreslår
fullmäktige att efter förhandlingar med regeringen vidtaga
åtgärder i syfte att sänka riksbankens diskonto, förslagsvis
från nu gällande fem procent till fyra procent.

Stockholm i januari 1961

Henning Nilsson

Gustav Johansson

Hilding Hagberg

Helmer Holmberg

Knut Senander